

سنجش سلامت جسمی و تحصیلی نوآموزان؛ تشخیص به موقع، مداخله بهنگام

تهران (پانا) - موضوع طرح سنجش سلامت جسمی و آمادگی تحصیلی نوآموزان یکی از سوژه‌های مهم حوزه آموزش و پرورش خصوصا در فصل تابستان است. می‌خواهیم بدانیم طرح سنجش چیست و با چه هدفی و با شرکت چه افرادی اجرایی می‌شود. چه آیتم‌هایی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و نتایج حاصل از این سنجش چه اقداماتی را در پی دارد و در نهایت اینکه این طرح در سال جاری با وجود معضل کرونا چگونه اجرا می‌شود.

طرح سنجش سلامت جسمانی و آمادگی تحصیلی نوآموزان یکی از اقدامات تشخیصی است که پیش از ورود کودکان به دبستان و پیش دبستانی با هدف تشخیص و شناسایی به موقع نارسایی‌ها، وضعیت جسمی، ارزیابی وضعیت آمادگی تحصیلی، کمک به بهبود کیفیت آموزش و کنترل بعضی از عوامل مؤثر بر افت تحصیلی اجرا می‌شود.

حرکت در راستای استانداردهای آموزشی بین‌المللی و تشخیص به موقع کودکان در معرض خطر برای سازماندهی برنامه‌های آموزشی، جلوگیری از به هدر رفتن سرمایه‌های مادی و معنوی کشور از طریق تشخیص به موقع مشکلات کودکان و ارتقای وضعیت بهداشت، پیشگیری و شاخص‌های بهداشتی جامعه و در نتیجه حرکت در جهت توسعه و ترقی کشور از دیگر دلایل ضرورت اجرای طرح سنجش است.

این طرح از سال ۱۳۷۱ با پوشش حدود ۱.۵ درصد دانش‌آموزان بدو ورود به دبستان شروع شد. در سال ۱۳۷۵ با تصویب هیات دولت آموزش و پرورش موظف به غربالگری دانش‌آموزان شد. پوشش طرح سنجش در سال گذشته به ۹۷.۶ درصد برای بدو ورود به دبستان و ۵۰ درصد برای دوره پیش دبستانی رسیده است.

اهداف طرح سنجش نوآموزان چیست

اجرای طرح سنجش سلامت جسمانی و آمادگی تحصیلی نوآموزان بدو ورود به دبستان در ۷ بخش پیگیری می‌شود:

۱. پیشگیری از بروز و تشدید بیماری‌ها،
۲. کمک به بهبود کیفیت آموزش و کنترل بعضی از عوامل مؤثر بر افت تحصیلی،
۳. بررسی میزان شیوع اختلالات جسمانی و روانی کودکانی که وارد مدرسه می‌شوند،
۴. تهیه شناسنامه سلامت الکترونیکی برای تمامی نوآموزان و دسترسی به اطلاعات جامع آموزشی، بهداشتی و خانوادگی به منظور استفاده در برنامه‌ریزی آموزشی و بهداشتی متناسب با استعداد نوآموزان،
۵. ارائه توصیه‌های بهداشتی، آموزشی و روانشناختی به والدین و نوآموزانی که از مشکلات جزئی رنج می‌برند،
۶. بررسی ارتباط بین متغیرها و فراهم کردن زمینه‌های مناسب تحقیقاتی و پژوهشی
۷. کمک به اولیای دانش‌آموزان به منظور صرفه‌جویی در زمان و پرهیز از سردرگمی که این امر با متمرکز کردن تمامی عوامل اجرایی در پایگاه‌های سنجش تحقق می‌یابد.

دانش‌آموزی که قرار است وارد پیش دبستانی یا کلاس اول دبستان شود در پایگاه ZWNJ؛ های اولیه مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مشکوک بودن نوآموز به مشکل برای بررسی دقیق تر به مرحله تخصصی ارجاع داده می‌شود. در بررسی ZWNJ؛ های اولیه موارد زیر کنترل می‌شود:

وضعیت ایمن‌سازی: مراقب سلامت سابقه واکسیناسیون نوآموز را با توجه به کارت واکسن او بررسی می‌کنند و در صورت ناقص بودن واکسن ZWNJ؛ ها ارجاع داده می‌شود.

پایش رشدی: از طریق اندازه گیری قد، وزن، شاخص توده بدنی، نمودار رشد نوآموز ترسیم می‌شود.

ارزیابی بینایی: آزمایش‌های بینایی میزان و وضعیت بینایی چشم های نوآموز را با استفاده از چارت اسنلن و دفترچه دیدرنگ ارزیابی می‌کند و در صورت وجود مشکل، به مرحله تخصصی ارجاع می‌دهد.

ارزیابی شنوایی: آزمایش‌های شنوایی با استفاده از دستگاه ادیومتر غربالگر میزان شنوایی نوآموز را ارزیابی کرده و در صورت نیاز جهت آزمایشات تخصصی به مراکز سنجش شنوایی ارجاع می‌دهد.

ارزیابی اختلالات گفتاری: وضعیت گفتار نوآموز توسط آزمایش‌های شنوایی بررسی و در صورت وجود مشکل جهت پیگیری توصیه های لازم به والدین ارائه می‌شود.

آمادگی تحصیلی: میزان رشد نوآموز در حیطه های شناختی، زبانی و اجتماعی و توانایی در فراگیری محتوای آموزشی توسط آزمایش‌های مربوطه سنجیده شده و در صورت عدم کسب امتیاز لازم به مرحله تخصصی ارجاع می‌شود.

ارزیابی اتیسم: کودکانی که در برقراری ارتباط و تعاملات اجتماعی مشکل دارند و دارای نشانه‌ها و علائم اختلال طیف اتیسم هستند جهت ارزیابی تخصصی ارجاع داده می‌شوند.

دهان و دندان: وضعیت سلامت دندان ZWNJ؛ ها از نظر وجود علائم غیرعادی یا بیماری بررسی می‌شود.

معاینات پزشکی عمومی: پزشک با گرفتن شرح حال نوآموز از والدین و انجام معاینات لازم موارد مشکوک را شناسایی می‌کند و در صورت لزوم به متخصص ارجاع می‌دهد. در پایان نیز توصیه‌ها و اقدامات لازم جهت پیگیری در مدرسه داده می‌شود که توسط مراقب سلامت مدرسه انجام می‌شود.

پایگاه ZWNJ؛ های تخصصی

نوآموزانی که در هر یک از مراحل غربالگری بینایی، شنوایی و جسمی - حرکتی و آمادگی تحصیلی مشکوک به مشکل تشخیص داده شوند به مرحله تخصصی بینایی سنجی، شنوایی سنجی، کاردرمانی هوش و طیف اتیسم ارجاع داده می‌شوند.

آیا نوآموزانی که به پایگاه ZWNJ؛ های تخصصی سنجش ارجاع داده می‌شوند به مدارس استثنایی می‌روند

همه نوآموزان ارجاع داده شده به پایگاه ZWNJ؛ های تخصصی به مدارس با نیاز ZWNJ؛ های ویژه سوق داده نمی‌شوند. در سال گذشته از ۱۵۰ هزار و ۴۴۸ نفری که به پایگاه ZWNJ؛ های تخصصی ارجاع شده بودند ۵۸ درصد دیرآموز بودند که این افراد به مدارس عادی ارجاع داده می‌شوند. درباره کم شنوایی و ناشنوایی و سایر ناهنجاری‌ها هم چنین شرایطی وجود دارد. از میان نوآموزان باقی مانده فقط ۶ هزار نوآموز به مدارس با

نیاز؛های ویژه ارجاع شدند؛ بنابراین ارجاع به پایگاه؛های تخصصی سنجش به معنای ارجاع به مدارس با نیاز؛های ویژه نیست.

چه درصدی از نوزادان دارای مشکلات جسمی و هوشی تشخیص داده می؛شوند

سال گذشته یک میلیون و ۵۸ هزار و ۷۷۴ نوزاد بدو ورود به دبستان یعنی کلاس اولی در طرح سنجش سلامت جسمانی و آمادگی تحصیلی شرکت کردند که شامل ۵۰۹ هزار و ۳۰۸ نوزاد دختر و ۵۴۹ هزار و ۴۶۶ پسر بود. البته سال گذشته نوزادان پیش دبستانی هم سنجش می؛شدند که ۳۷۸ هزار و ۷۳۴ نوزاد پیش؛دبستانی؛ پایگاه؛های سنجش مراجعه کردند که شامل ۱۹۰ هزار و ۶۷ نوزاد دختر و ۱۸۸ هزار و ۶۶۷ نوزاد پسر بود.

سال گذشته ۱۰.۹ درصد دانش؛آموزان بدو ورود ارجاع تخصصی هوش خوردند. ۲.۱ درصد آسیب دیده شنوایی، حدود ۴ درصد آسیب دیده بینایی و ۰.۲ درصد آسیب دیده جسمی و حرکتی داشتیم. سالانه ۵ تا ۶ درصد یعنی ۶۰ تا ۷۰ هزار دانش آموز دیرآموز تشخیص داده می؛شوند.

طبق آخرین آمار حدود ۳.۴ درصد پدرها و ۴.۴ درصد مادرها بی سواد هستند. ۱۶.۴ درصد خانواده؛های شرکت کننده در طرح سنجش فاقد بیمه هستند. ۲۲.۸ درصد والدین ازدواج های خویشاوندی دارند. ۳ دهم درصد کودکان دارای کوتاه قدی شدید و ۵.۵ درصد دانش آموزان دچار چاقی شدید هستند.

سال کرونایی و اجرای سنجش نوزادان

امسال با ورود معضل کرونا به زندگی مردم دنیا و محدودیت؛های ناشی از آن، طرح سنجش سلامت نیز دستخوش تغییراتی شد. یکی از این تغییرات این بود که نوزادان پیش دبستانی تحت پوشش این طرح قرار نگرفتند و تنها کودکان کلاس اولی مورد سنجش قرار می؛گیرند.

این طرح از ۱۵ تیر تا آخر شهریور ۹۹ برای نوزادان بدو ورود به دبستان انجام خواهد شد در مجموع تعداد پایگاه؛ها؛ بیش از ۲ هزار و ۳۰۰ پایگاه خواهد بود.

اضافه شدن ۲۰۰ پایگاه به تعداد پایگاه؛های سنجش، پیش؛بینی اتاق انتظار برای والدین، افزایش زمان سنجش از ۱۵ به ۳۰ دقیقه، افزایش ساعت کار پایگاه؛ها؛ از ۴ به ۵ ساعات، پرداخت الکترونیکی وجه سنجش، امکان دوشیفته شدن پایگاه؛ها، الزام کادر سنجش به استفاده از ماسک و دستکش و ضدعفونی مداوم پایگاه؛ها؛ از اقداماتی است که امسال در طرح سنجش انجام شده است.

زمان نوبت؛دهی برای سنجش دانش؛آموزان طولانی تر شده است؛ در سال؛های گذشته هر پایگاه به طور میانگین روزانه ۴۰ نفر را پذیرش می کرد اما امسال به دلیل رعایت پروتکل؛های بهداشتی این عدد به ۲۰ نفر کاهش یافته است.

این روزها طرح سنجش در تمام استان؛های کشور با توجه به الزامات ستاد ملی مبارزه با کرونا در حال انجام است و خانواده؛ها؛ تا شروع سال تحصیلی جدید یعنی ۱۵ شهریور ماه می؛توانند برای ارزیابی دانش؛آموزان به پایگاه؛های سنجش مراجعه کنند.

امسال برای اولین بار طرح سنجش سلامت و آمادگی جسمانی بدو ورود به دبستان در بیش از ۷۰ کشور دارای مدارس ایرانی انجام می؛شود. به همین منظور حدود ۱۰ سری آزمون به واسطه؛مرکز امور بین؛الملل و مدارس خارج از کشور؛ برای سنجش این دانش؛آموزان به مدارس ایرانی فرستاده شده است.

هزینه سنجش نوآموزان

هزینه شرکت در طرح سنجش نوآموزان بدو ورود به دبستان مبلغ ۴۰ هزار تومان و جریمه لغو نوبت (به دلیل عدم مراجعه در زمان مقرر)، ۲۰ هزار تومان در نظر گرفته شده است که از طریق دستگاه‌های کارتخوان و درگاه الکترونیک اخذ و به حساب خزانه واریز می‌شود. مدیران مدارس موظفند برای نوبت‌گیری حتماً با والدین نوآموز هماهنگی لازم را به عمل آورده و در زمان مناسب پیرینت نوبت را در اختیار آنها قرار دهند.

البته در همه استان‌ها سهمیه‌هایی برای ارائه تخفیف و یا انجام رایگان تست‌ها در نظر گرفته شده است.

تا امروز چند نفر در طرح سنجش سلامت نوآموزان شرکت کردند

بر اساس تازه‌ترین آمار که روز ۱۲ مرداد ۹۹ از زبان حسینی رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور اعلام شده است تاکنون ۶۲۳ هزار نوآموز بدو ورود به دبستان در برنامه سنجش سلامت جسمانی و آمادگی تحصیلی نوبت‌گیری کرده‌اند و از این تعداد ۲۵۶ هزار نفر معادل ۲۵ درصد ارزیابی شده‌اند.